

Noter - Oljekultur i norske kunstmuseer

Kristoffer Jul-Larsen Institutt for språk, litteratur, matematikk og tolking, Høgskulen på Vestlandet

Synnøve Marie Vik - Universitetsbiblioteket, Universitetet i Bergen

Noter

1. LeMenager, *Living Oil: Petroleum Culture in the American Century*, 67.
2. Barrett og Worden, «Introduction», xvii–xxxiii.
3. Myhre, «Oljeunge», 7–35.
4. Glotfelty, «Introduction: Literary Studies in an Age of Environmental Crisis», xv–xxxvii.
5. Demos, «Contemporary Art and the Politics of Ecology», 2.
6. Steyerl, «The Institution of Critique», 13–19.
7. Vik, «Petro-images of the Arctic and Statoil's Visual Imaginary».
8. Rancière, *The Politics of Aesthetics : the Distribution of the Sensible*. På spørsmål om hvordan hans egen tenkning kan være relevant i klima og miljødebatten har Rancière blant annet svart «I dag utgjør miljø et merkelig spørsmål på venstresidens agenda, for miljøvern forstås i så stor grad som pedagogikk, folk vet ikke hvordan de bør leve, de må oppdras. Jeg er ikke sikker på at det er et godt utgangspunkt. Miljøspørsmålet blir forsøkt omgjort til et alternativ til retorisk politikk – til en vitenskapelig politikk. Men det finnes ingen vitenskapelig politikk. [...] Politikk finnes bare i den grad alle besitter en kompetanse. Det betyr at himmelen over miljøspørsmålet som politikk er spørsmålet om en felles verden» – Jul-Larsen, «Alle og enhver – et intervju med Jacques Rancière», 230.
9. <https://archive.org/>.
10. De fremste museene som ikke er inkludert i oversikten er de to private samlingene Astrup Fearnley museet og Henie Onstad Kunstsenter, samt Munch-museet. De er utelatt med bakgrunn i at de to førstnevnte er private samlingsmuseer, mens det andre i hovedsak er dedikert ett historisk kunstnerskap. Ellers er det også et poeng at en videre undersøkelse ville gitt et litt annerledes resultat. Det er flere seriøse forsøk på å forholde seg kritisk til klimakrisen i det øvrige kunstfeltet. Kunsthall Trondheim har pekt ut flere tema for perioden 2020–2025 hvor de vil bidra til kunnskapsproduksjon gjennom kunst, deriblant miljø og klimaendringer. Og i Unge Kunstneres Samfunn sin strategi for 2022–2026 er klima og bærekraft et satsingsområde.

11. Meld. St. 1 (2023–2024). *Nasjonalbudsjettet 2024*.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/3aef7f0d3bca43b387fd97b6b5cc6905/no/pdfs/stm202320240001000dddpdfs.pdf>. Lastet 22.11.2023.
12. Nasjonalmuseet, Pressemelding 9. november 2023 08:50. Nasjonalmuseets utstillingsprogram 2024.
<https://www.mynewsdesk.com/no/nasjonalmuseet/pressreleases/nasjonalmuseets-utstillingsprogram-2024-3277267>. Lastet 9.11.2023.
13. Vi tar i denne gjennomgangen ikke for oss permanente utstillinger på noen av de andre museene, dels av pragmatiske hensyn, dels fordi den nye permanente utstillingen ved Nasjonalmuseet må sees som den åpenbart viktigste nye samlingsutstillingen i det institusjonelle feltet i det foregående tiåret.
14. Nasjonalmuseet, Pressemelding 5. juni 2018 08:20. Innkjøp: Jan Freuchens *Sixty Two Gasoline Stations* til det nye Nasjonalmuseet.
<https://www.mynewsdesk.com/no/nasjonalmuseet/pressreleases/innkjoe-p-jan-freuchens-sixtytwo-gasoline-stations-til-det-nye-nasjonalmuseet-2528603>. Lastet 28.9.2023.
15. Det vil altså si at vi holder Arkitekturmuseet utenfor denne opptellingen. En inklusjon av dem ville nok ha endret bildet noe, siden arkitekturen er en av bransjene som tydeligst har blitt preget av nye krav til bærekraft.
16. e-flux, Mark Boulos SKMU Sørlandets kunstmuseum,
<https://www.e-flux.com/announcements/29089/mark-boulos/> Lastet 26.11.2023.
17. Szefer Karlsen, «Curious Coincidences». 146–153.
18. Enge m.fl., «Klimakrisen og oljestaten»,
<https://kunstkritikk.no/klimakrisen-og-oljestaten-hvilket-ansvar-har-kunstfeltet/>. Lastet 28.09.2023.
19. Gregersen, «Klimaskepsis», <https://www.energiogklima.no/nyhet/klimaskepsis>. Lastet 26.11.2023.
20. Se Grasso, «Oily politics: A critical assessment of the oil and gas industry's contribution to climate change», 106–115. Ifølge Miljødirektoratet kommer 25 % av klimagassutslippene i Norge fra olje- og gassutvinning – Miljødirektoratet, Klimagassutslipp fra olje- og gassutvinning i Norge. Miljøstatus.
<https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/klima/norske-utslipp-av-klimagasser/klimagassutslipp-fra-olje--og-gassutvinning/> (Lastet ned 22.09.2023)

21. Bonneuil m.fl., «Early warnings and emerging accountability», <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2021.102386>; Supran m.fl., «Rhetoric and frame analysis of ExxonMobil's climate change communications», 696–719.
22. Se f.eks. Enge, «Aksjon mot oljesponsing», <https://kunstkritikk.no/aksjon-mot-oljesponsing/>. Lastet 22.09.2023.
23. Obrist, «Hans Ulrich Obrist: 'Ecology will be at the heart of everything we do'», <https://www.theartnewspaper.com/2020/02/03/hans-ulrich-obrist-ecology-will-be-at-the-heart-of-everything-we-do>. Lastet 02.10.2023.
24. De deltakende direktørene var, i rekkefølge Poul Erik Tøjner, Louisiana; Karin Hindsbo, Nasjonalmuseet; Eike Schmidt, Uffizi; Petter Snare, Kode; Solveig Øvstebø, Astrup Fearnley; Christophe Leribault, Musée d'Orsay; Tone Hansen, Henie Onstad/Munchmuseet.
25. Gabrielsen, «Mener museumssektoren må gå foran», <https://kunstkritikk.no/mener-museumssektoren-ma-ga-foran/>. Lastet 8.11.2023.
26. Dette ble demonstrert under en rundebordssamtale under konferansen *Nordic Nature* i Bergen, 16. Juni, 2022. <https://nordicnature.mystrikingly.com/>.
27. Se Synnøve Marie Viks ph.d.-avhandling for en historisk gjennomgang av økokritikk i kunsthistorie, og visuell kultur, samt forholdet mellom kunst og naturvern – Vik, *Nature as violent and violated. Five essays on the visual culture of the Anthropocene*, 45–76.
28. Grøgård, «Om kvalitet under reformbyråkratiet», 53–67.
29. Her ser vi en endring i deler av det internasjonalt orienterte kunstfeltet som på nytt orienterer seg tematisk, styrt av en interesse for politisk økologi. Innenfor en slik innramming er det tydelig at temaene klimakrise og oljekultur er noe mer enn ett problem og mer enn ett tema. Et forholdsvis nytt eksempel er Bergen Kunsthalls utstilling *The Ocean* (2021), og samme institusjon vil våren 2024 vise utstillingen *Earthworks* som skal ta for seg «den rollen kunsten har spilt i den nordiske miljøbevegelsen».